

Petdeset let zgodbe o slonici Gangi

Neverjetna pot se je začela z rumom in nadaljevala s čebulo, prerasla pa je v eno največjih zgodb o ljubezni med človekom in živaljo pri nas

Komaj dve leti stara slonica je iz živalskega vrta Kanpur v Indiji novembra 1977 po dvajsetdnevni plovi prišla v Slovenijo. V tem času je Ganga postala simbol živalskega vrta in ambasadorica ogroženih živalskih vrst, njen dolgoletni oskrbnik Matija Ramšak pa je prepričan, da je najlepša slonica na svetu.

Meta Černoga
Foto: Tomaž Skale

Letošnji svetovni dan slonov, ki smo ga zaznamovali v torek, 12. avgusta, je bil v ljubljanskem živalskem vrtu posebno slovesen. Na ta dan je namreč svoj 50. rojstni dan praznovala ena največjih in najprepoznavnejših prebivalk Ljubljane, edina slovenska slonica Ganga.

Njena polstoletna pot se je začela v daljni Indiji, od koder je kot komaj dveletna sirota 17. novembra 1977 po dvajsetdnevni plovi prišla v Slovenijo. Zima je bila mrzla in snežena, ko je na Reko priplula ladja z desetimi zabojniki, v vsakem je bil po en slonček. Med vsemi je bila za Ljubljano izbrana prav Ganga, ki je ime dobila že naprej. Njen nakup, vreden približno 22.000 takratnih nemških mark, je bil za podjetje Emona Commerce in mlado delavko Vando Zavrl prvi projekt. Spominja se, kako Ganga ni in ni hotela z ladje na tovorno vozilo. »Ves dan smo na Reki nabirali zelenje, da smo lahko obložili kamionček in nazadnje z veliko muko prepričali Gango, da je stopila vanj,« se spominja Zavrl. Za srečno pot do Ljubljane pa je poskrbel njen prvi veterinar in takratni strokovni vodja ZOO Ljubljana Tomaž Geršak, ki je upošteval nasvet oskrbnika na ladji – v vedro je zlil liter ruma in deset litrov vode, kar je Ganga »z veseljem popila, tako kot prava Slovenka«, se zasmeji ob spominu na takratne čase.

Pot do njenega srca

Prihod v novo okolje je bil za mlado slonico in njene prve oskrbnike velik

izziv. V časih brez interneta in z malo dostopnega znanja so se zanašali predvsem na izkušnje, potrpežljivost in srce. Njen prvi oskrbnik Mitja Gorjan se spominja, da je bila Ganga prvi dan prestrašena in celo agresivna, saj ga je poskušala stisniti. A že naslednji dan je našel pot do njenega srca. »Prišel sem s čebulo, to je bilo pač takrat najhitrejša in najcenejša živila in sva začela – s čebulo,« pripoveduje Gorjan. To preprosto dejanje je zgradilo vez, ki traja še danes. Gorjan Gango opiše kot »3500 kilogramov ene same velike ljubezni« in z ganjenostjo pove, da se ga žival spomni tudi po skoraj petdesetih letih. Spominja se,

da so skrb tedaj namenjali predvsem njeni koži in nogam. »To je osnova, kajti če slonu zanemariš noge, je konec z njim. Uporabljali smo sirkove krtače, pripomočkov, kot jih imajo zdaj, nismo imeli. V tistem času smo bili pravzaprav samorastniki, saj so v ZOO prihajale živali, ki si jih poznal samo iz knjig,« je pripovedoval Gorjan in se globoko priklonil ekipi, ki zdaj tako lepo skrbi za Gango. Skozi desetletja je skrb postajala čedalje bolj strokovna. Matija Ramšak, njen oskrbnik že od leta 1992, priznava, da tudi njuno prvo srečanje ni bilo prijetno, saj je s trobcom zamahnila proti njemu in ga za las zgrešila. »Še

zdaj se spominjam, kako sem začutil piš vetra mimo glave. Obrnil sem se in jo zagledal. Bila je veličastna.« Tako se je med njima začela prava ljubezen, saj je hitro ugotovil, da je Ganga, tako kot vsi sloni, izjemno inteligentna. Ramšak, ki se je izobraževal tudi v evropski šoli za vodenje slonov, poudarja njeno izjemno inteligenco in sposobnost predvidevanja. Prepričan je, da je Ganga najlepša slonica na svetu, neki poznavalec pa je celo dejal, da je po videzu podobna redkim »belim slonom«.

»Najzanimivejše ali pa najstrašljivejše je, da zna vse predvideti v naprej. Ugotovljeno in dokazano je, da se sloni prepoznajo v ogledalu,« odstre eno od zanimivosti Ramšak, ki se je izredno posvetil preučevanju slonov. Največ se je o njih naučil v devetdnevni prvi evropski šoli za vodenje slonov v Hamburgu leta 2007 in njuna povezava je res presenetljiva. Velikokrat si zanj vzame čas tudi po delavniku in tedaj početa neštete vragolije. Tako denimo Ganga s trobcom pobere natančno določeni količek. Potem mu poda desno nogo, oskrbnik stopi nanjo in slonica ga dvigne tako, da se lahko zavihti na njen hrbet – in sku-

vala in organizirala vodja projekta Petra Vrh Vrežec, se je začel z indijskim klasičnim plesom v izvedbi plesnega društva Salam Ghazee. Direktorica ZOO Ljubljana Barbara Mihelič je Gango opisala kot »posebno Ljubljankico, ikono, zvezdo, nesporno starost, matriarinjo naše živalske zbirke«. Kot je poudarila, je za to, da slon lahko toliko časa lepo živi, potrebna nenehna in odlična skrb celotne ekipe – oskrbnikov, veterinarjev in nutricionistov. Slavja se je udeležil tudi veleposlanik Indije, njegova ekscelencija Amit Narang, ki se je zahvalil osebnosti živalskega vrta za vso skrb. V svojem govoru je poudaril Gangin presežni pomen. Na vprašanje, ali je Ganga Indijka ali Slovenka, je odgovoril, da je simbol nečesa večjega. »Zame je simbol naše skupne človečnosti in planeta, ki mu pripadamo,« je dejal. Za darilo je dobila torto iz lubenice in korenja ter novo žogo. Ter seveda šopek vej, ki so ključna sestavina prehrane slonov, saj uživanje vej podaljša čas hranjenja in koristi zdravju zob. V ZOO Ljubljana sicer pridelajo skoraj celotno zalogo sena za našo Gango. In tega seveda ni malo. Telesna masa prastoživečih azijskih slonov se gi-

Premierno je luč sveta ugledala tudi knjiga z naslovom Ganga – 50 let ambasadorica slonov in ogroženega živalskega sveta. V njej so, kot pravi urednica Petra Vrh Vrežec, zbrani prispevki različnih ljudi, povezanih z Gangino življenjsko zgodbo.

paj odkorakata v hlev. Tam se ustavi in znova dvigne desno nogo, da lahko oskrbnik kot po stopnicah sestopi z nje. Ramšak se ji zahvali, ji da približek in se za ta dan poslovil od nje. Ganga razume kar nekaj ukazov, vsi pa so namenjeni njeni veterinarski in dnevni oskrbi. V navzočnosti oskrbnika lahko k njej pride kdor koli, a oskrbnik mora prepoznati njeno govorico in če se ne počuti več dobro, mora takoj prekiniti srečanje.

Gangino leto

Praznovanje Ganginega 50. rojstnega dneva je bilo vrhunec projekta »Gangino leto«. Dogodek, ki ga je povezo-

blje med 1500 in 1800 kilogrami. Če je preveč, ni dobro, saj so posledice debelosti pri slonih v živalskih vrto- vili zelo resne ter dolgoročno vplivajo na njihovo zdravje in dobro počutje.

Zapisana zgodba o slonih

Vse to in še veliko več o slonih ter Gangi lahko preberemo v knjigi, ki je izšla ob tem dogodku: »Ganga – 50 let ambasadorica slonov in ogroženega živalskega sveta«. Kot je povedal sourednik in dolgoletni oskrbnik Matija Ramšak, je iz začetne ideje o majhni brošuri nastal »edinstveni dokument, ki ga ljubljanski živalski vrt še ni imel«. Glavna urednica Petra Vrh Vrežec je dejala, da je knjiga, ki jo je za zdaj mogoče kupiti le v ZOO, mozaik prispevkov in spominov več generacij. Prvi del bralca popelje v zakulisje in razkriva celovito oskrbo, ki jo Ganga prejema od predane ekipe. Drugi del knjige širi pogled na slone skozi znanstveno in kulturno prizmo, v sodelovanju s strokovnjaki iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije, Narodnega muzeja Slovenije in drugih institucij. Ta izjemna publikacija tako ni le poklon Gangi, temveč tudi opomina na ogroženost njenih sorodnikov v naravi in odgovornost, ki jo imamo do živalskega sveta.

Po petdesetih letih Ganga ostaja simbol ljubljanskega živalskega vrta, ambasadorica ogroženih vrst in predvsem ljubljena matriarinja, ki s svojo prisotnostjo navdihuje in povezuje. Njena življenjska zgodba, vsakdanja oskrba, treningi in sobivanje z ljudmi so tudi slikovno predstavljeni na posebni fotografski izobraževalni razstavi na Gallusovem nabrežju v Ljubljani, ki je na ogled do 29. avgusta.

Na vprašanje, ali je Ganga Indijka ali Slovenka, je veleposlanik Indije, njegova ekscelencija Amit Narang odgovoril, da je simbol nečesa večjega. »Zame je simbol naše skupne človečnosti in planeta, ki mu pripadamo.«